

Ирса Сигурдгардотир

ДНК

*Книга е издадена
с финансовата помощ на:*

ICELANDIC LITERATURE CENTER

ИРСА СИГУРДАРДОТИР

ДНК

Превод от исландски: *Айгир Сверисон*

ИК „ЕМАС“

Yrsa Sigurðardóttir

DNA

© Yrsa Sigurðardóttir, 2014

Ирса Сигурдардохтир

ДНК

Превод: *Айгир Сверисон*

Дизайн на корицата: *Ragnar Helgi Ólafsson*

Адаптация на дизайна: *Живко Петров*

© ИК „ЕМАС“

Всички права запазени!

Книгата е посветена на Пали

Благодаря на Браги Гвюдбрандсон
за информацията относно Държавната агенция
за закрила на децата, на Торлейкур Йоуханесон –
за всичко, което научих от него за радиолюбителите,
и на Хатлгримур Гунар Сигурдсон –
за подробностите от света на телекомуникациите.
Всичко, което не е предадено точно,
е моя грешка.

Ирса

1987

Бяха подредени като аптекарски шишета на пейката. Момичето беше най-малко и седеше в единия край, а двамата ѝ братя – до нея. На една, на три и на четири години. Тъничките им крачета стърчаха напред. За разлика от другите деца братята и сестрата не шаваха и не се въртяха на местата си, не люлееха краката си. Новите им обувки висяха неподвижно във въздуха над блестящия под. По лицата им не се забелязваше и следа от любопитство, скука или нетърпение. Гледаха втренчено към бялата стена пред себе си, сякаш там вървеше анимационно филмче с Том и Джери. Отдалеч това приличаше на фотографска снимка – три деца на пейка.

Седяха там вече около половин час. След малко щяха да получат разрешение да се изправят, но на никого от възрастните, които ги пазеха от разстояние, не му се щеше да бърза или да пришпорва нещата. Скорошните катаклизми в живота на децата щяха да изглеждат незначителни в сравнение с онова, което предстоеше. Щом си тръгнаха от тук, вече нищо нямаше да е както преди. Дано все пак промяната да бъде към добро, въпреки че ситуацията можеше да се обърка и проблемите да са по-големи от ползите. Пред такава дилема бяха изправени хората около масата.

– Страхувам се, че да. Вече разгледахме всички други възможности, пък и специалистите препоръчват това. Децата трябва да бъдат настанени в постоянен дом и няма какво да се чака повече. Колкото по-големи стават, тол-

кова по-малка вероятност има някой да поиска да ги осинови. Вижете само каква разлика има да се намери семейство за момчетата и за момичето. Хората знаят, че колкото по-малки са децата, толкова по-лесно се адаптират към новия живот. След две години сестрата ще е станала колкото по-малкия брат и тогава ще сме в същото положение и с нея. – Мъжът си пое дълбоко въздух и размаха купчина документи, за да придаде тежест на думите си. Това бяха доклади и становища от специалисти, преглеждали децата. Останалите кимаха с мрачни изражения. Само една жена, най-младата от всички, се противопостави на предложението. Тя имаше най-малък опит в делата за закрила на децата и още носеше у себе си онази искра, която постоянното разочарование вече бе загасило у колегите ѝ.

– Дали пък да не почакаме още малко? Знае ли човек дали няма да открием семейство, което да се реши да ги вземе и трите.

Тя се вторачи в децата, които седяха като вкаменени на пейката. Беше кръстосала ръце като в прегръдка, сякаш за да бъде сигурна, че човешката доброта, надеждата и оптимизмът няма да я напуснат. Добре си спомняше как изглеждаха децата, когато се стигна до намесата на властите – светлите им косици бяха рошави и немити, дрехите – мръсни, бяха невероятно измършавели. Сините им очи светеха на омърляните личица, а по бузите им имаше следи от сълзи. Младата жена се обърна отново към угрижените лица около масата.

– Може да имаме късмет.

– Току-що приключих с разглеждането на случая – каза сърдито мъжът с докладите и погледна часовника си за трети път по време на тази среща. Беше обещал на децата си да ги заведе на кино. – Бият се за малката, но малцината искат момчетата. Можем само да сме благодарни, че

намерихме такова решение. Безсмислено е да търсим повече въображаеми семейства. Всички, които имат интерес да осиновяват деца, са се регистрирали при нас и вече прегледахме списъка изключително внимателно. Това е най-разумното при наличните обстоятелства.

Никой не възрази на този довод. Всички кимнаха одобрително, с изключение на младата жена. Изглеждаше отчаяна:

– Изглеждат толкова близки! Притеснявам се, че раздялата им ще ги бележи за цял живот.

Този път докладите и заключенията бяха размахани така, че косите по главите на присъстващите се развиха.

– Двама психолози заключиха категорично, че за двете по-малки деца ще е най-добре да бъдат разделени. Изглежда, момчето се опитва да покровителства сестра си и тази тяхна връзка не е естествена. Исква да ѝ даде любовта, от която е бил лишен, но самият той е още малко дете. Тя не може да се отърве от неговата прекалена загриженост, а той е напълно изтощен от притесненията си по нея. Момчето е само на три години.

Мъжът замълча, след миг възкликна:

– Дори не е нужно да четем между редовете – специалистите са го казали в прав текст. Те двамата ще са много по-добре един без друг. Връзката им не е здравословна. Всъщност може да се каже, че двамата братя са пострадали повече от сестрата. В крайна сметка те са по-големи.

Нещо се раздвижи на пейката. По-малкото момче се беше приближило до сестра си. Протегна ръка през раменцата ѝ и я притисна плътно до себе си. По всичко личеше, че ги бе чул през стъклената преграда.

– Струва ми се, че не можем да си позволим да подлагаме на съмнение тази препоръка. Те са специалисти, а обстоятелствата около тези деца са далеч от всичко, което можем да си представим. Моето мнение е, че най-мал-

кото, което можем да направим, е да задействаме процедурите. Детинско е да продължаваме да търсим някакво магическо разрешение на проблема. Такова просто не съществува.

Жената, която бе взела думата, също даде да се разбере, че нямат време. Говореше бързо и нетърпеливо потропваше с крак.

– Но какво ще стане след години, когато те пораснат и разберат, че раздялата им е била предотвратима? Познаваме доста примери какво се случва, когато някой се изпълни с омраза към системата. Животът му започва да се върти само около това единствено нещо – каза най-възрастният член на групата. Той скоро щеше да излезе в пенсия и се надяваше това да е последното сложно дело, попаднало на бюрото му. Не смяташе, че прекалява. Отдавна бе побелял, вече пиеше лекарства за високо кръвно, а лицето му бе набръчкано.

– Приемните родители ще пазят произхода им в тайна. Така е най-добре за всички, особено за двете по-малки деца. Това не трябва да е проблем, още повече, че вероятно те няма да си спомнят първите години от живота си. Момичето е едва на годинка, само най-големият брат евентуално ще има някакви спомени. Но не е сигурно. Тези спомени ще са объркани и неясни. Вие какво помните от четиригодишната си възраст?

– Всичко! – Младата жена бе единствената в групата, която имаше подобни спомени. Останалите можеха само да изровят от съзнанието си призрачни мъгляви сцени. Тя обаче не можеше да се сети за нищо от времето, когато е била на една годинка. Малкото момиченце, за което желаещите се биеха, щеше да се отърве по възможно най-добрия начин и не само защото беше голяма сладурана. Тези няколко години се бяха отразили повече на момчетата. По-малкият беше развил безгранична любов

и загриженост към сестра си, а по-големият бе станал безразличен към всичко и всички. Краткото изложение на полицаите, които бяха изпратени на място след телефонно обаждане от майката, беше оказало огромно въздействие върху групата и никой от тях не смееше да възпроизведе информацията.

Щеше да е истинска благословия, ако времето успееше да изтрие спомените от ума на братята и сестрата.

За съжаление младата жена се съмняваше, че ще стане по този начин. Стресът и ударът върху тях трябва да са били огромни.

– Онова, което помня, обикновено е свързано с нещо ужасно: както например, когато на три си премазах пръста на вратата на хлебарницата или на пет видях кола да прегазва приятелката ми. Тези случки обаче са нищо в сравнение с онова, което са преживели братята и сестрата. Боя се, че момчетата ще си спомнят всичко след време. Възможно е и момичето да се сееща, макар това да е съмнително.

– Какво излезе? Роднинската връзка изясни ли се? – Жената, която бързаше, промени темата на разговора, за да избегне увличането в детски спомени. – Те вероятно не са дори еднокръвни братя и сестра. Не се знае колко усилия ще се наложи да хвърлим, за да ги задържим заедно.

Младата жена най-после можеше да даде червена точка на мъжа с докладите:

– Мисля, че това дали са от един баща е маловажно в случая. Те са си като всички други братя и сестри. Дали майка им е една и съща – това не знаем със сигурност. Двете по-малки деца са без баща. Не и голямото момче. Лекарят, който ги прегледа, смята, че по-малките са еднокръвни брат и сестра, а големият им е полубрат. Това донякъде съвпада и с думите на мъжа, който смята, че е баща на най-голямото момче. Кълне се, че продължавал

сексуалните си контакти с майката и след раждането на сина им. След като била принудена да се премести да живее при баща си. – Мъжът замълча и направи гримаса. Преглътна и продължи: – Трябва да се направи ДНК-тест, за да се установи роднинската връзка на децата, а за това нямаме нито пари, нито време. Освен това никой не иска да вижда резултатите. Много по-добре е да си представяме, че имат нормални бащи. И тримата, не само най-голямото момче.

Всички се умълчаха. Те познаваха историята на децата и тяхната майка. Както и историята на дядото и онова ужасяващо престъпление по отношение на дъщеря си, в което той бе заподозрян. Сега съдбата на три деца с белези в душите беше в ръцете им. Как трябваше да постъпят?

– А бащата, онзи Торгейр? Напълно сигурни ли сме, че няма да си промени мнението? – Младата жена наруши мълчанието.

– Да. Той не може или не иска да вземе момчето. Какво остава да ги приюти и тримата. Не е имало никаква връзка между момчето и бащата, той казва, че дори не е сигурен дали е негово. Съгласи се да го признае, защото имал кратка връзка с майката, но твърди, че нямало как да знае дали тя не е спала и с други мъже. Ако го принудели да вземе момчето, щял да поиска тест за бащинство. Това ще забави делото, пък и какъвто и да е резултатът, не мисля, че той ще се окаже особено удачен избор. Ако се установи, че не е бащата, той няма да е съгласен да го приеме. Добре ли ще е това за момчето? Не мисля.

Мъжете си хвърляха един другиму погледи и изглежда разбираха доста по-добре решението на предполагаемия баща от жените, които бяха избрали да се взират в ръцете си, отпуснати в скута.

– Това е най-доброто решение. – Мъжът вече не размахваше така докладите. Вместо това той почука с пръст

по тях: – Не разполагаме с машина на времето, която да ни каже, че при тях нещата ще се наредят. Единственото, върху което можем да се опрем, е мнението на специалистите. Всички потенциални родители са взети предвид и имат отлични препоръки. Предлагам да приключваме с това. Регистрацията на децата в системата ще бъде променена и с времето нещастното начало на живота им ще бъде забравено. Най-добре за тях ще е да не откриват никога произхода си и разделянето ще им помогне да забравят. Колкото по-скоро започнат нов живот, толкова по-добре за всички. Не можем ли да се обединим около това мнение?

Младата жена отвори уста, за да се изкаже, но се отка-
за. Другите измърмориха нещо в съгласие, като че ли да потушат по-нататъшните протести от нейна страна. Тя се обърна и погледна трите деца през стъклото. На пейката малкото момиченце се опитваше безуспешно да се освободи от брат си, но той само стягаше хватката. Изглежда, вече ѝ причиняваше болка. Може би експертите бяха прави в крайна сметка. Обърна се обратно към колегите си и вяло кимна с глава.

Решението беше взето.

Групата се разпиля, за да се заемат с формалностите. Младата жена остана в коридора и така се оказа единственият свидетел на изпращането на децата към срещата им с новия живот. Те не се отказаха кротко от стария, също както бебетата не напускат топлата, уютна майчина утроба мълчаливо и без рев. По-малкото момче прие това особено зле. То плачеше и крещеше, докато гледаше сестра си да изчезва по коридора в ръцете на детския лекар. Малкото момиченце не сваляше очи от него през рамото на педиатъра и помахаше на брат си с вцепенено изражение на лицето. След това нещата излязоха от контрол. Човек в престилка трябваше да приложи сила, за да

удържи момчето. Щом детето разбра, че е победено, крясъците му преминаха в плач.

Младата жена не можеше да откъсне очи от случващото се. В известен смисъл тя носеше отговорност за онова, което ставаше тук. Длъжна бе да се изправи пред последиците. С по-големия брат беше съвсем малко по-леко. И макар той да не реагира физически и да не се разплака, ужасът в очите му говореше повече от всичко. Вероятно братята и сестрата никога не са били разделяни.

Младата жена не пророни сълза, докато стоеше и гледаше момчетата да изчезват в същата посока като сестра им.

Когато най-сетне си тръгна, от децата нямаше и следа. Не се виждаха нито в преддверието на болницата, нито на полупразния паркинг отвън.

Новият живот ги бе погълнал, без да остави никаква следа.

2015

Четвъртък

Елиза се опитва да се ориентира известно време. Лежи на една страна, одеялото е омотано между краката ѝ, а възглавницата – на топка под бузата. Вътре е тъмно. В процепа на завесата се вижда черно небе и някаква звезда ѝ намига от безкрайния Космос. До нея на двойното легло има красиво застлана завивка и недокосната възглавница. Тишината ѝ е чужда и хъркането, което обикновено я държи будна и изнервена, сега ѝ липсва. Липсва ѝ и топлината, излъчвана от винаги горещото тяло на съпруга ѝ, заради която тя спи с единия крак извън завивката.

По стар навик и сега се е нагласила в такова положение, но ѝ е студено.

Придърпва одеялото по-добре върху себе си и усеща, че кожата на крака ѝ е настръхнала. Това ѝ напомня за времето, когато Сигвалди взимаше нощни смени. Но този път тя не го очаква да се прибере на сутринта, прозяващ се, с торбички под очите и ухаещ на болнични миризми. Той няма да се прибере от конференцията поне още седмица. Каза ѝ „довиждане“ с целувка на автогарата и очевидно нямаше търпение, повече от нея, да приключи със сбогуването. Ако го познава добре, той ще се върне, миришещ на нов одеколон от безмитния магазин, и тя ще трябва да спи с нос, заврян в свивката на лакътя си, докато свикне с миризмата.

Елиза чувства липса, но също така усеща и задоволство от временната самота. Задават се вечери, в които сама ще

решава какво да гледа по телевизията и няма да се съобразява с футболните мачове в тази или онази дивизия. Вечери, през които ще си хапва филийка с резенче кашкавал, без да слуша онова куркане в стомаха, докато си легнат.

Но да получиш седмична почивка от съпруга не носи само благини. Тя ще е сама с трите деца и ще трябва да се грижи за всичко – да ги буди, да ги кара да стават, да ги посреща и вози, да им помага с домашните, да ги забавлява, да следи за ползването на компютъра, да ги храни, да ги къпе, да мие зъби, да приспива. Три пъти седмично трябва да води Маргрет на балет, а Шефаун и Баурдур – на карате, и да седи на тренировките. За Елиза това е най-трудното, защото изисква да се примири с факта, че децата, изглежда, нямат нито способности, нито пък изпитват удоволствие от подобни хобита, които на всичкото отгоре струват и пари. Тя добре вижда, че тези занимания са им досадни, никога на са в такт с групата, въртят се често наобратно в сравнение с другите деца, застиват, внезапно изненадани, с почервенели бузи, и се блещят слисано към онези, които винаги правят всичко, както трябва. Но може пък да е точно обратното, може би нейните деца са единствените, които се движат правилно.

Лежи и оставя сънливостта ѝ да премине. На нощното шкафче свети будилникът. Мрази, когато денят ѝ започва с него. Сега обаче тя не долавя онова старо познато желание да го запокити в пода. Светещите в зелено цифри изглеждат радиоактивни в мрака и показват, че може да поспи още няколко часа. Умореният мозък отказва да изчислява колко още точно. Също така в нея се надига важен въпрос: Защо се събуди?

Уморените очи на Елиза смъдят от режещата светлина на будилника. Обръща се на другата страна и се хваща за устата, когато вижда тъмните очертания на някого, който стои до леглото. Тя обаче бързо се съвзема, щом